Ledamot Ahjoniemis och 35 andra ledamöters fråga till välfärdsområdesstyrelsen om det faktiska uttaget av närståendevårdarnas lagstadgade ledigheter

Närståendevårdarna utför ett betydelsefullt arbete för välfärdsområdet och samhället som helhet genom att göra det möjligt för sina närstående att bo och leva kvar i sina egna hem. Att stödja närståendevårdarnas ork är viktigt både för närståendevårdsfamiljernas välbefinnande och för servicesystemets hållbarhet. Enligt lagen om stöd för närståendevård har en närståendevårdare, enligt hur bindande vården är, rätt till minst två eller tre lediga dygn per månad. Välfärdsområdet ska se till att vården av den vårdbehövande ordnas på ett ändamålsenligt sätt under närståendevårdarens ledighet. Närståendevårdsfamiljernas situationer varierar mycket. Kortvarig vård med heldygnsomsorg utanför hemmet är inte ett lämpligt eller ändamålsenligt alternativ för alla vårdbehövande med hänsyn till deras individuella behov. Särskilt när det gäller personer med funktionsnedsättning ska även personens egen vilja och självbestämmanderätt beaktas. Artikel 19 i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning tryggar deras rätt att leva självständigt och att delta i samhället samt betonar lika valmöjligheter och tillgång till service i hemmet. Ett alternativ för att ordna den lagstadgade ledigheten är vård i hemmet med servicesedel. År 2026 är värdet på en servicesedel som motsvarar ett lagstadgat ledigt dygn 180,47 euro. Servicen är timbaserad, och serviceproducenternas priser varierar beroende på tidpunkten på dygnet och veckodagen. Servicesedeln kan inte användas för att köpa service dygnet runt. Detta kan bli ett problem särskilt i situationer där den vårdbehövande behöver kontinuerlig omsorg eller tillsyn dygnet runt, men där vård utanför hemmet inte är ett ändamålsenligt alternativ med hänsyn till personens individuella situation, behov eller egen vilja. Den lagstadgade rätten till ledighet måste kunna tillgodoses även i praktiken.

Mot denna bakgrund ställer vi följande frågor:

1. Hur stor andel av närståendevårdarna i Västra Nylands välfärdsområde tar ut de lagstadgade lediga dygn som de har rätt till, och hur fördelar sig uttaget av ledigheter mellan klienterna inom tjänsterna för äldre och klienterna inom tjänsterna för familjer och personer med funktionsnedsättning?

2. Av vilka orsaker lämnar närståendevårdarna sina lagstadgade ledigheter outnyttjade, och i vilken utsträckning beror detta på att det inte finns tillgång till sådan vård under ledigheten som lämpar sig för den vårdbehövandes behov?

3. Hur ordnas den lagstadgade ledigheten i situationer där den vårdbehövande behöver kontinuerlig omsorg eller tillsyn dygnet runt, men kortvarig vård utanför hemmet inte är ett ändamålsenligt alternativ med hänsyn till personens individuella behov, bästa eller egen vilja?

4. Hur många timmar vård i hemmet kan i genomsnitt köpas med en servicesedel på 180,47 euro vid olika tidpunkter på dygnet och på olika veckodagar, och hur bedömer välfärdsområdet om sedeln räcker till för att ersätta ett lagstadgat ledigt dygn?

5. På vilka andra sätt ordnar välfärdsområdet vården i hemmet under närståendevårdarens ledighet när det antal timmar som kan köpas med servicesedeln inte är tillräckligt för att trygga den omsorg eller tillsyn som den vårdbehövande behöver under ledigheten?

6. Hur beaktas den vårdbehövandes individuella behov, egen vilja, bästa och självbestämmanderätt när sättet att ordna vården under närståendevårdarens ledighet väljs? Är de tillgängliga alternativen enhetliga oberoende av den vårdbehövandes ålder och av om personen omfattas av tjänsterna för äldre eller tjänsterna för familjer och personer med funktionsnedsättning?

7. Hur följer välfärdsområdet upp hur närståendevårdare i arbetsför ålder orkar och hur de kan samordna närståendevården med arbetslivet, och hur stor andel av områdets närståendevårdare med avtal är i arbetsför ålder?

8. Hur bestäms klientavgifterna för vården under närståendevårdarens lagstadgade ledighet vid de olika sätten att ordna vården? Har välfärdsområdet bedömt hur klientavgifterna och andra kostnader i samband med att ledigheten ordnas påverkar uttaget av de lagstadgade ledigheterna?

9. Vilka åtgärder avser välfärdsområdet vidta för att säkerställa att närståendevårdarna i praktiken kan ta ut sina lagstadgade ledigheter och att vården under ledigheten kan ordnas i enlighet med den vårdbehövandes individuella behov och på lika villkor för olika klientgrupper?

Undertecknad

den 6 oktober 2026

Ahjoniemi Satu / inlämnare av frågan

Hukari Hanna

Mönttinen Ari

Aittakumpu Birgit

Hiila Eeva

Paakkunainen Lotta

Enqvist Minna

Rodriguez Elina

Värmälä Johanna

Karimäki Johanna

Hyrkkö Saara

Nurminen Minna

Keisteri-Sipilä Elli

Ahonen Emmi

Vallin Riitta

Laine Anna

Valkeapää Terhi

Mattsson Fanni

Tiitinen Helena

Partanen Henna

Salovaara Taru

Skaffari Laura

Seppälä Peppi

Frantsi-Lankia Marjut

Halkosaari Tommi

Järvenpää Kaarina

Kerola Hannele

Ali Habiba

Laaksonen Merja

Kokko Elina

Cederlöf Karin

Alaviiri Kaisa

Ahlroos Tiina

Hakapää Minna

Mäkäräinen Karoliina

Ahlefelt Anne